

SETEV STRNIŠČNIH DOSEVKOV

Setev strniščnih dosevkov je naravi prijazen in učinkovit način izboljšanja rodovitnosti tal. Omogoča nam celoletno pokritost tal ter je s strokovnega stališča zelo priporočljiv ukrep. Strniščne dosevke sejemo po spravi žit in oljne ogrščice. Setev strniščnih posevkov ima v njivskem kolobarju več prednosti:

- Pomemben člen njivskega kolobarja
- Pokritost tal zmanjšuje negativne vremenske vplive
- Preprečujemo izpiranje hranil, predvsem dušika in s tem varovanje voda
- Preprečujemo erozijo prsti
- Povečujemo vsebnost humusa v tleh, saj z bogatim koreninskim sistemom dosevki povečujejo delež organske snovi v tleh, metuljnice pa še dodatno bogatijo tla z dušikom, še posebej pomembno za kmetije brez živali in torej tudi brez organskih gnojil
- Povečujemo mikrobiološko aktivnost tal
- Izboljšuje se struktura tal
- Zmanjšujemo zapleveljenost njiv in s tem zmanjšanje uporabe FFS saj z obdelavo omogočimo vznik plevelov, ki jih pozneje mehansko uničimo (pomemben ukrep za preprečevanje širjenja pelinolistne ambrozije, ki je invazivna, alergena vrsta plevela.)

Gospodarski pomen dosevkov je tudi v pridelavi kakovostne in poceni dodatne voluminozne krme, Cvetoči dosevki (facelija, ajda) so pomembni tudi kot čebelja paša. Nekateri dosevki tudi zmanjšujejo okuženost tal z nekaterimi škodljivci (npr. bela gorjušica za nematode). Zaoravanje križnic (krmna repica in ogrščica, bela gorjušica) in sudanske trave učinkovito zatira strune.

Obdelavo tal opravimo čim prej po žetvi, tudi če bo setev nekoliko poznejša, saj s tem ukrepom preprečimo izhlapevanje vlage, ter omogočimo kalitev plevelov.

Zaradi poenostavitve in pocenitve svetujem minimalno, konzervirajočo obdelavo tal brez pluga. S primernimi stroji je možna tudi direktna setev s katero dodatno pocenimo setev dosevkov, vendar ima določene pomanjklivosti.

Poznamo splošno delitev dosevkov, glede na njihov namen in uporabo

- NEPREZIMNI DOSEVKI ZA KRMO; priporočam setev Sudanske trave, koruze zrelostnega razreda 100 in prosa
- NEPREZIMNI DOSEVKI ZA PODOR; bela gorjušica, oljna redkev, sudanska trava, kot paša za čebele pa lahko tudi facelija ali ajda.
- PREZIMNI DOSEVKI ZA KRMO, TUDI Z MOŽNOSTJO PODORA; mnogocvetna ljuljka, inkarnatka, črna detelja, lucerna, ozimna grašica, lisnati ohrovt in kombinacija le teh, kot je npr. landsberška mešanica. Možna setev tudi DTM, TDM.

Govorimo predvsem o preverjenih rastlinskih vrstah, na trgu pa obstajajo tudi druge, kot npr. abesinska gizotija, imenovana mungo, primerna za podor.

Setev opravimo z žitno sejalnico, s sejalnico za direktno setev ali trosilnikom mineralnih gnojil. Po setvi zemljišče povaljamo, da omogočimo boljši stik semena s tlemi ter, boljši vznik in vzpostavimo kapilarni vzpon. V kolikor so tla po žetvi žit presuha s setvijo počakamo do prvega dežja oz. do konca poletne suše. Skrajni optimalni rok je 20 september.

V primeru da slamo pustimo na njivi in bi se ta normalno razkrajala je potrebno dovolj dušika, ki ga lahko dodamo z gnojevko ali manjšimi odmerki mineralnega dušičnega gnojila, saj je za razkroj slame potrebno zmanjšati razmerje med ogljikom in dušikom (C:N razmerje).

V literaturi pogosto najdemo priporočila, da pred setvijo dodamo do 60 kg fosforja ter do 80 - 100 kg kalija, ampak velja priporočilo, da gnojimo glede na rezultate analize tal. Dodajanju dušikovih gnojil se poskušamo izogniti, kajti posevki so ga sposobni počrpati iz globljih plasti tal ter tako preprečiti njegovo izpiranje. V praksi nam pogosto tako sploh ni potrebno dodajati hranil za normalno rast dosevkov.

Vsi, ki so vključeni v KOPOP in bodo sejali druge dosevke, kot so jih prijavili na ZV, imajo možnost, da zbirno vlogo dopolnijo, to so zahteve POL-POD, POL-ZEL, VOD-POD in VOD-ZEL. Pri izbiri naj ne bo samo ključna cena semena, naj se ozirajo na potrebe posameznega KMG.

Karel Hari, uni.dipl.ing.agr.

